

המלצה

על מפעלו המחקרי של בן-ציון יהושע-רז בחקר קהילות ישראל במרחב האיראני

מאת פרופ' יוסף טובי (אוניברסיטת חיפה)

כמי שמגיל צעיר שהה בעולם האקדמיה הישראלית באוניברסיטה העברית, נעשה בן-ציון יהושע-רז אמון על ברכי המחקר המדעי. הפרסום המדעי הראשון שלו הוא 'דיוקנה של קהילת האנוסים במשהד שבאיראן' (ירושלים תש"ס), ספרו ובו 60 עמודים בלבד, אך מבטא היטב את הדחף הנובע ממעמקי תחושת השליחות הלאומית, להאיר את עיני העם לתולדות הקהילה היהודית המעניינת ביותר במרחב האיראני. שתיים-עשרה שנים לאחר מכן יצא לאור במוסד ביאליק (ירושלים תשנ"ב) ספרו הגדול של בן-ציון יהושע-רז 'מנדחי ישראל באפגאניסטאן לאנוסי משהד באיראן'. בספר זה פרע את חובו לקהילת המוצא של משפחתו. בהעזה גדולה הפליג בן-ציון בספר עב-כרס בן 579 עמודים, המלווים ב-64 לוחות. ניכרת בחיבור זה עבודת הנמלים שערך בן-ציון יהושע-רז במשך שנים רבות שבמהלכן אסף אחת לאחת את כל הראיות ומכל המקורות באשר לקיום היהודי באפגאניסטאן.

ואולם גולת הכותרת של עבודתו המחקרית היא הספר 'מאחורי מסך המשי': עמים ויהודים במרחב האיראני – פרס-איראן, אפגאניסטאן, בוכרה' (ירושלים תשע"ג. 624 עמ' + 32 עמודי תמונות. בספר זה כינס המחבר את כל הגיגיו המדעיים, הרעיוניים והתיעודיים המאחדים את היהדות האיראנית על כל שלושת פלגיה: פרס, בוכרה ואפגאניסטאן. ערכו הרב של הספר לא רק בשפע הפרטים המכונסים בו מספרות המחקר אלא בידע העצום הגלום בספר והמבוסס גם על מסעותיו בארצות מרכז אסיה בשליחות המדינה. הספר הוא אנציקלופדיה מקפת שתשרת ללא ספק את החוקרים ואת הציבור הרחב.

לאור האמור, בן-ציון יהושע-רז ראוי גם ראוי לפרס ראש הממשלה לעידוד והעצמת חקר קהילות ישראל בארצות ערב ואיראן.

ועל כך באתי על החתום

פרופ' יוסף טובי

אוניברסיטת חיפה